

Administracja środowiska naturalnego w Polsce

Polityka państwa w zakresie ochrony środowiska realizowana jest przez Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.[1] Zakresem działania ministra[3] objęto w szczególności sprawy ochrony i kształtowania środowiska, w tym środowiska morskiego, racjonalnego wykorzystywania jego zasobów, „ochrony przyrody, gospodarki zasobami naturalnymi, gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej, leśnictwa, łowiectwa, meteorologii, hydrologii oraz geologii”. Minister, w ustalonym prawem zakresie, wykonuje również zadania związane z obronnością i bezpieczeństwem kraju. Powyższe zadania realizowane są przez „opracowywanie założeń polityki państwa w zakresie ochrony środowiska (...), udział w planowaniu społeczno-gospodarczym i finansowym, tworzenie warunków ekonomiczno-finansowych, organizacyjnych i technicznych ochrony środowiska, gospodarki zasobami naturalnym i leśnictwa”, a także poprzez współpracę z zagranicą, odpowiednie programy naukowo-badawcze, ustalanie zasad wprowadzania nowych technologii.[2]

W ministerstwie istnieje Departament Polityki Ekologicznej, którego zadaniem jest wyznaczanie perspektywistycznej polityki resortu oraz koordynacja dostosowywania polskiego prawa ekologicznego do norm obowiązujących w UE. Przy ministrze funkcjonuje organ doradczy i opiniotwórczy w sprawach ochrony środowiska. Jest nim Państwowa Rada Ochrony Środowiska. Rada przygotowuje między innymi opinie na temat kierunków polityki ekologicznej, na temat nowo powstających aktów prawnych, inicjuje działania mające na celu ochronę środowiska i racjonalne korzystanie z jego zasobów, zajmuje się kwestiami rozwoju nauki oraz postępu technologicznego w obszarach mających związek z ochroną środowiska.[4]

Centralnym organem administracji rządowej, powołanym w celu

przestrzegania norm ochrony środowiska jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska, który kieruje działalnością Inspekcji Ochrony Środowiska (przed 1 stycznia 1999 urząd ten nazywał się: Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska). Jest organem nadzorowanym przez ministra właściwego do spraw ochrony środowiska, jest przez niego powoływany i odwoływany. Na obszarze województwa działa odpowiednio wojewódzki inspektor ochrony środowiska (jest kierownikiem wojewódzkiej inspekcji, która wchodzi w skład zespolonej administracji wojewódzkiej).[5]

Zadaniami Inspekcji Ochrony Środowiska są: kontrola przestrzegania prawa ochrony środowiska i decyzji warunkujących korzystanie z niego, kontrola racjonalnego korzystania z zasobów przyrody, udział w postępowaniu, które dotyczy lokalnych inwestycji, uczestnictwo w eksploatacji i kontrola budynków i urządzeń mogących pogorszyć stan środowiska, jak również obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, podejmowanie decyzji mających na celu wstrzymanie działalności szkodzącej środowisku, współpraca (w zakresie swoich kompetencji) z innymi organami kontroli państwowej, sądowniczymi oraz administracyjnymi. Do zadań Inspekcji należy także prowadzenie działalności dotyczącej monitoringu środowiska oraz opracowywanie i wdrażanie metod badawczych i pomiarowych. Nadzór nad wykonywaniem tych zadań sprawuje minister właściwy do spraw ochrony środowiska.[6]

Informacje inspektora ochrony środowiska, co najmniej raz w roku, rozpatrywane są przez radę powiatu i sejmik województwa. Wójt, burmistrz, prezydent miasta lub starosta w przypadku bezpośredniego zagrożenia środowiska mogą wydać właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska polecenie usunięcia zagrożenia. Ponoszą oni wyłączną odpowiedzialność za treść tego polecenia.

Inspekcja Ochrony Środowiska wykonuje zdania kontrolne. Inspektorzy uprawnieni są do wstępu na teren każdego obiektu i nieruchomości (również tam, gdzie nie jest prowadzona

działalność gospodarcza), przeprowadzenia tam odpowiednich badań i pobrania próbek. Na podstawie wyników kontroli inspektor wojewódzki może wydać decyzję, w której nakazuje podjęcie działań mających na celu usunięcie przyczyn szkodliwego oddziaływania na środowisko, wymierza karę pieniężną lub nakazuje wstrzymanie działalności szkodliwej ekologicznie. W przypadku wykrycia przestępstwa sprawa kierowana jest do prokuratury.

Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska tworzy państwowy monitoring środowiska. Jest to „system pomiarów ocen i prognoz stanu środowiska, realizowany przez jednostki organizacyjne organów administracji państwowej i rządowej, organów gmin, jak również przez szkoły wyższe i przedsiębiorców.” Jego celem jest zbieranie i analizowanie informacji na temat środowiska i [7] zachodzących w nim zmian oraz udostępnianie danych. Obejmuje sieci krajowe, regionalne (wojewódzkie i międzywojewódzkie) i lokalne. Inspekcja zobowiązana została do informowania społeczeństwa o stanie środowiska.

Do zadań Inspekcji należy podejmowanie działań dotyczących nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. W tym zakresie prowadzona jest kontrola przedsiębiorstw, których działalność może być źródłem powstawania takich zagrożeń, prowadzenie odpowiednich szkoleń w organach administracji oraz dla osób pracujących we wspomnianych przedsiębiorstwach, a także badanie przyczyn powstawania oraz możliwości likwidacji tych zagrożeń. W sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska Inspekcja, oprócz nakazania przeprowadzenia odpowiednich badań, może również wydać zakazy lub ograniczenia w korzystaniu ze środowiska.

Polityki ekologicznej dotyczą również, chociaż w mniejszym stopniu niż w przypadku Inspekcji Ochrony Środowiska, zadania nałożone na Inspekcję Sanitarną[8] (do końca 1998 roku urząd ten nazywał się Państwowa Inspekcja Sanitarna). Jej zadaniem jest nadzór nad higieną środowiska, higieną w zakładach pracy, placówkach oświatowych i wypoczynkowych oraz nad warunkami

zdrowotnymi żywności i żywienia. Inspekcja Sanitarna prowadzi działalność mającą na celu zapobieganie chorobom zakaźnym, epidemiom i chorobom powodowanym warunkami środowiska. Opiniuje projekty norm pod względem wymagań higienicznych. Kontroluje przestrzeganie wymogów higienicznych i zdrowotnych (dotyczących m. in. czystości powietrza atmosferycznego, gleby, wody, przestrzegania higieny instytucji, zakładów pracy, warunków sprzedaży żywności i żywienia zbiorowego).

Inspekcja sanitarna podlega Ministrowi Zdrowia i Opieki Społecznej. Kieruje nią Główny Inspektor Sanitarny. Dzieli się na stacje sanitarno epidemiologiczne: wojewódzkie, powiatowe, portowe i kolejowe.

Różne przepisy ustanawiają kompetencje w dziedzinie ochrony środowiska w stosunku do ministra, wojewodów, starostów i burmistrzów (prezydentów miast). Dotyczy to np. obszarów chronionych (ustawa o ochronie przyrody), czy lasów (ustawa o lasach). Kompetencje te są uzależnione od obszaru terytorialnego władzy sprawowanej przez dany podmiot.

Własną strukturę posiada Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe[9] [10]. Są to: Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych, nadleśnictwa. Dyrektor Generalny Lasów Państwowych jest powoływany i odwoływany przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

Utworzona została Służba Leśna. Jej pracownicy zajmują się sprawami zarządu Lasami Państwowymi, prowadzeniem gospodarki leśnej, walką z przestępstwami i wykroczeniami dokonywanym na terenie lasów i ochroną mienia. Zwalczaniem przestępstw i wykroczeń zajmują się także Straż Leśna.

[1] R. Paczuski, op. cit., s. 352-354

[2] Ustawa o utworzeniu urzędu Ministra Ochrony Środowiska,

Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 20 grudnia 1989 (Dz. U. z dnia 29 grudnia 1989, Nr 73, poz. 433 z późniejszymi zmianami)

[3] Obecnie na czele resortu ochrony środowiska stoi Jan Szyszko

[4] Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie organizacji, szczegółowych zasad i zakresu działania Państwowej Rady Ochrony Środowiska z dnia 8 marca 1990 (Dz. U. z dnia 26 marca 1990, Nr 18, poz. 110)

[5] Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska z dnia 20 lipca 1991 (Dz. U. z dnia 29 sierpnia 1991, Nr 77, poz. 335 z późniejszymi zmianami)

[6] Zmiany wprowadzone ustawą z 24 lipca 1998 o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej – w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668)

[7] Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska..., op. cit.

[8] Ustawa o Inspekcji Sanitarnej z dnia 14 marca 1985 (Tekst jednolity: Dz. U. z 1998, Nr 40, poz. 575, z późniejszymi zmianami)

[9] Ustawa o lasach, por. przypis 34

[10] Kolejny etap ekorozwoju. Rozmowa z Janem Szyszko, ministrem ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa, Ochrona Środowiska VI, Dodatek reklamowy do Rzeczpospolitej, 24 listopada 1998

Jeśli potrzebujesz pomocy w napisaniu pracy z zakresu ochrony środowiska, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - prace z ekologii i innych kierunków pisane na (prawie) każdy temat.